
I. ARTYKUŁY (ARTICLES)

„PRZEGLĄD GEOPOLITYCZNY” 2015, TOM 11

Piotr EBERHARDT

MAPA POLITYCZNA PRZYSZŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ WEDŁUG WŁADIMIRA ŻYRINOWSKIEGO

Abstrakt

Artykuł poświęcony jest analizie mapy Europy Środkowo-Wschodniej autorstwa Władimira Żyrinowskiego, która ukazała się drukiem 29 stycznia 1994 r. na łamach paryskiego pisma „Le Monde”. Obejmuje ona część kontynentu europejskiego. Na południu obejmuje Włochy i Grecję, na północy skrawki półwyspu skandynawskiego. Natomiast na wschodzie mapa zawiera dużą część Ukrainy i Białoruś, zaś na zachodzie zasadniczą część Niemiec. Można przyjąć, że obiektem analizy jest terytorium położone między Bałtykiem, Morzem Czarnym i Adriatykiem. Na mapie tej zakreślono zgeneralizowanymi liniami przyszłe granice polityczne państw. Tego rodzaju rozbiorowe rozgraniczenie przechodzi przez centralną Polskę między Zatoką Gdańską a Karpatami. Cała zachodnia część Polski t.zn. Pomorze, Wielkopolska i Śląsk zostają przyłączone do Niemiec. Do przyszłej Rzeszy Niemieckiej Żyrinowski włącza Austrię, Republikę Czeską i Słowenię. Pomimo jej kuriozalnego charakteru odzwierciedla ona sposób myślenia i poglądy licznej rzeszy geopolityków rosyjskich. Należy wspomnieć, że była również niezmiernie krytycznie oceniona przez bardziej światłych geografów i demografów rosyjskich. Pokazała jednak równocześnie, że w Rosji istnieje pokaźna i wpływowa grupa działaczy politycznych, którzy nie pogodzili się z upadkiem imperium sowieckiego i tworzą stale różnorodne scenariusze przyszłych zmian terytorialnych w Europie i odzyskania utraconych krajów i prowincji. Zdając sobie sprawę ze swych ograniczonych możliwości, ciągle liczą na wykorzystanie rewizjonizmu i rewanżyzmu niemieckiego.

Słowa kluczowe: Władimir Żyrinowski, Rosjanie, Europa Środkowa, mapa polityczna.

Władimir Żyrinowski jest niewątpliwie postacią polityczną barwną i ekstrawagancką. Jego niepoważne a często groteskowe publiczne wystąpienia są szeroko komentowane w środkach masowego przekazu zarówno w Rosji jak i na

całym świecie. Nie przeszkadza mu to być zaliczanym od ponad dwudziestu lat do czołowych przedstawicieli rosyjskiego establishmentu politycznego. Zajmuje nieprzerwanie stanowisko przewodniczącego Liberalno – Demokratycznej Partii Rosji. Pomimo europejsko brzmiącej nazwy jest to ugrupowanie nie uznające pryncypiów liberalnych i demokratycznych. Bliska jest tej partii ideologia nacjonalistyczna i ksenofobiczna, daleka od jakichkolwiek wartości humanistycznych i wolnościowych. System władzy w tej autorytarnej partii uprawiany jest w sposób wodzowski a na jej czele stoi nieprzerwanie Żyrinowski. On tą polityczną partię wykreował i jest jej animatorem i jedynym ideologiem¹. Pomimo kabotyństwa Żyrinowski jest bezwątpienia politykiem utalentowanym, posiadającym znaczną wiedzę faktograficzną i duże talenty manipulowania opinią publiczną. Wypowiada się w sposób arbitralny w każdej kwestii dotyczącej Rosji i świata. Zabierał głos również na temat Polski, zawsze w sposób nieprzyjazny a nawet wrogi. Wszelkie wypowiedzi mają charakter prowokacyjny i mają na celu zdezorientować i zdezinformować słuchacza. Stosuje zazwyczaj demagogiczną a często nawet bulwersującą argumentację².

Występuje Żyrinowski jako orędownik i zwolennik mocarstwowej Rosji i jej imperialnych ambicji. W publicznych debatach, w których często występuje wyraża opinie ekstremalne. Są to działania celowo wyreżyserowane zmierzające do rozgłosu i popularności, chociaż jego temperament polityczny jest autentyczny. Dzięki temu osiąga sukces medialny, gdyż jego wypowiedzi są przytaczane a

---

¹ Władimir Żyrinowski urodził się 25 kwietnia 1946 r. w Alma – Acie. Tam też ukończył szkołę średnią. Następnie studiował w latach 1964 – 1970 na Wydziale Języków Wschodnich w moskiewskim Uniwersytecie Państwowym im Lomonosowa. Specjalizował się w języku tureckim. W latach 1965 – 1967 był słuchaczem Wydziału Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Marksizmu – Leninizmu. Dodatkowo zaocznie ukończył studia prawnicze, po których rozpoczął karierę naukową. Przez rok przebywał w Turcji, skąd został deportowany za propagandę komunistyczną. Obronił dysertację doktorską na temat: „Przeszłość, współczesność i przyszłość narodu rosyjskiego”. Uzyskał stanowisko docenta a następnie profesora na Wydziale Socjologii Uniwersytetu Moskiewskiego. Opanował język angielski, francuski, niemiecki i turecki. Po zmianach ustrojowych i rozpadzie ZSRR rozpoczął aktywną działalność polityczną. Ubiegał się w 1993 r. o stanowisko prezydenta Federacji Rosyjskiej. Uzyskał wówczas trzecią lokatę po Jelcynie i Ryżkowie. Później ponawiał podobne próby. W ostatnich wyborach 4. III. 2012 Żyrinowski kandydując na funkcję prezydenta Federacji Rosyjskiej uzyskał czwartą lokatę (6,2 %) po Putinie (63,9 %), Ziganowie (17,2 %) i Prochorowie (7,7 %). Nieprzerwanie od 1993 r. był deputatem rosyjskiej Dumy a obecnie jest jej wiceprzewodniczącym.

² Trafnie charakteryzuje Żyrinowskiego polski badacz Roman Bäcker: „Pozornie Żyrinowski jest kłębowiskiem sprzeczności i nielogiczności, a całe jego życie oraz dokonania składają się na paradoksy. Z jednej strony jest on autorem wielu populistycznych i demagogicznych sformułowań, znany jest też z soczystego języka oraz wielorakich burd. Z drugiej strony przedstawia się on jako autor około setki książek, profesor, doktor (w polskiej hierarchii – doktor habilitowany) nauk filozoficznych, członek Akademii Nauk Społecznych (a więc akademik) i posiadający zaszczytny tytuł „Zasłużonego Prawnika Rosyjskiej Federacji” (Bäcker 2007 s. 119)

następnie komentowane w rosyjskiej a następnie światowej prasie i telewizji. Wykorzystuje hasła dość prymitywne ale nośne, trafiające do przekonania sfrustrowanego społeczeństwa, któremu trudno się pogodzić z utratą przez Rosję rangi supermocarstwa.

Bezkompromisowa i antyzachodnia a zwłaszcza antyamerykańska propaganda prowadzona przez Żyrynowskiego jest popularna, gdyż jest zgodna z niedawną polityką państwa sowieckiego. O skuteczności jego działań świadczą kolejne wybory, w których jego partia uzyskuje zazwyczaj trzecie miejsce w wyborach parlamentarnych. Nie ma ona szans zdobycia władzy i jest skazana na drugorzędność na ustabilizowanej scenie politycznej. Znajduje się ona stale w opozycji, ale ma to charakter werbalny. Wzywa do prowadzenia bardziej aktywnej i bezkompromisowej polityki zagranicznej oraz wytyka występujące afery korupcyjne oraz nepotyzm władzy. Czyni to w sposób bezosobowy nie atakując bezpośrednio prezydenta Putina. Tego rodzaju postawa opozycyjna jest tolerowana przez władze centralne i nie przynosi konsekwencji negatywnych dla Żyrynowskiego i jego zwolenników. Jest ona dla ekipy rządzącej w tym osobiście dla prezydenta Putina korzystna, gdyż nie ma charakteru systemowego i nie stanowi programowej alternatywy. Tego typu działalność pseudo opozycyjna wzmacnia pozycje Putina, który na tle nieodpowiedzialnego Żyrynowskiego prezentuje się jako polityk pragmatyczny, kompetentny i przewidywalny. Pomimo ograniczonych możliwości Żyrynowskiego nie można lekceważyć głoszonych przez niego opinii. Wypowiada sądy, które są zgodne z poglądami dużej części społeczeństwa rosyjskiego. Zwłaszcza tych, które dotyczą roli geopolitycznej Rosji i konieczności prowadzenia przez nią agresywnej polityki wobec bliższych i dalszych sąsiadów. Integruje Żyrynowski liczny elektorat wyborczy identyfikujący się z hasłami nacjonalistycznymi i imperialnymi. Jego skrajnie szowinistyczna argumentacja o potrzebie realizowania polityki konfrontacyjnej wobec Zachodu jest akceptowana przez wielu polityków rosyjskich. Liczne wypowiedzi Żyrynowskiego mają charakter rasistowski i antysemicki³. W związku z tym należy przypomnieć, że

---

³ Stosunek Żyrynowskiego do kwestii żydowskiej był różny w ciągu jego życia i jest dość specyficzny. Jeszcze przed upadkiem ZSRR był jednym z inicjatorów powstania w 1988 r. organizacji Żydów rosyjskich „Shalom” a następnie działał krótko w Towarzystwie Kultury Żydowskiej. Następnie zmienił swoje poglądy i zaczął wygłaszać poglądy antysemickie. Wielokrotnie twierdził, że Żydzi doprowadzili Rosję do katastrofy, wywołując rewolucję bolszewicką i niszcząc jej tradycje narodowe i religijne. Ich eliminacja polityczna na wszelkich szczeblach sowieckiej władzy państwowej była nieodzowna a obecnie ich działalność jest dla państwa rosyjskiego szkodliwa i należy ją konsekwentnie zwalczać. Jako jeden z nielicznych deputowanych Dumy odmówił uczczenia minutą ciszy ofiar Holocaustu. Spotkało się to z ogólną dezaprobatą na świecie. Z drugiej zaś strony będąc w Izraelu na grobie swego ojca wypowiadał się nad wyraz pozytywnie o narodzie żydowskim i

rodzonym ojcem Władimira Żyrinowskiego był Wolf Ejdelstejn, który nie ukrywał swej żydowskiej przynależności narodowej. Był on do 1939 r. obywatelem polskim, mieszkającym na Wołyniu, skąd został deportowany do Kazachstanu. Do tego genetycznego powinowactwa Żyrinowski zazwyczaj otwarcie się nie przyznaje. Znana jest powszechnie jego odpowiedź na pytanie o jego pochodzenie etniczne. Stwierdził w sposób wykrętny, że jego matka była rdzenną Rosjanką, zaś ojciec był prawnikiem. Można wnioskować, że „antysemityzm” Żyrinowskiego ma jedynie podłoże taktyczne i koniunkturalne. Odwołuje się do elektoratu skrajnie nacjonalistycznego, antysemickiego i ksenofobicznego wrogo nastawionego nie tylko do Żydów ale również do imigrantów z Kaukazu i Azji Środkowej. Jednoznaczne przyznanie się do pochodzenia z rodziny w połowie żydowskiej osłabiłoby jego wiarygodność osobistą i znaczenie polityczne.

W poglądach geopolitycznych Żyrinowskiego przewija się jedna zasadnicza idea a mianowicie, że Rosja musi być wielka terytorialnie, potężna militarnie i powinna wzbudzać respekt na arenie międzynarodowej. Głosi to przy każdej okazji nie stosując żadnych kamuflaży. Prasa światowa zaskoczona jego prowokacyjnymi wypowiedziami przytacza je dosłownie, traktując go jako polityka nie zrównoważonego. Nie kwestionuje faktu, że za Żyrinowskim ukrywają się silni mocodawcy związani z kremłowską ekipą władzy oraz rosyjskim kompleksem militarnym. Żyrinowski wypowiada się otwarcie domagając się demontażu istniejącego porządku światowego, w tym weryfikacji dotychczasowych rozgraniczeń politycznych, w tym głównie granic Federacji Rosyjskiej. Żąda inkorporacji do państwa rosyjskiego Ukrainy, Białorusi, Mołdawii, krajów bałtyckich. Zgłasza pretensje nawet do Alaski. Postuluje interwencje rosyjską na Bliskim Wschodzie i ograniczenie tam wpływów zachodnich. Grozi wielu sąsiadom w tym Japonii i Polsce. Solidaryzuje się z państwami arabskimi w ich polityce antyamerykańskiej. Nie boi się konfliktu atomowego przy realizowaniu swoich projektów geopolitycznych.

Komentarze prasy światowej ograniczają się wyłącznie do jego wypowiedzi medialnych. Nie wspomina się, że Żyrinowski jest autorem wielu książek i artykułów z zakresu geopolityki mniej lub bardziej naukowych. W nich jego opinie pozbawione są płytkiej demagogii. Nawiązuje do literatury przedmiotu i stara się uwzględniać dokonania geopolityczne rosyjskich i światowych klasyków myśli geopolitycznej. Nie są te opracowania zbyt wysokiego lotu, ale są w miarę

poprawne a przyjęte hipotezy wyjściowe są uzasadnione logiczną i wybraną w sposób selektywny argumentacją rzeczową. Pomimo pewnej tendencyjności i jednostronności stanowić mogą materiał do dyskusji merytorycznej (Żyrynowski 1993, 1995, 1997, 1998, 2006, 2011, 2012).

Dokonania geopolityczne Żyrynowskiego dotyczące przeszłości, współczesności i przyszłości Rosji były już obiektem zainteresowania badaczy polskich. Miedzy innymi cały odrębny rozdział poświęcił im historyk i politolog z ośrodka toruńskiego Roman Bäcker (2007 s. 119 – 129). Nie zachodzi potrzeba ich przypominania⁴.

Ze względu na profil studiów oraz biegłą znajomość języka tureckiego główne zainteresowania Żyrynowskiego koncentrują się wokół problematyki azjatyckiej i Bliskiego Wschodu. Nie znaczy to, że pomija zagadnienia europejskie. Wszystko co dotyczy Rosji i jej sąsiadów jest obiektem jego fascynacji. Zwłaszcza ważne są dla niego stosunki rosyjsko-niemieckie. Uzasadnia, że konflikty miedzy obu państwami w XX wieku były nonsensowne. i należy doprowadzić do historycznej ugody miedzy narodem rosyjskim i niemieckim. W tej kwestii jego poglądy nie są w Rosji odosobnione. Podobne opinie głosi jeden z najbardziej znanych geopolityków rosyjskich Aleksander Dugin⁵. Według poglądów tego nurtu geopolitycznego należy zrekompensować straty terytorialne jakie poniosły Niemcy w czasie dwóch wojen światowych.. Beneficjentem ich była głównie Polska. Należy więc zmierzać do uszczuplenia terytorium Polski a następnie do jej zmarginalizowania a nawet likwidacji. Rosja i Niemcy powinny być gwarantem nowych porządków politycznych w Środkowej i Środkowo-Wschodniej Europie, czyli na obszarach położonych na pomoście czarnomorsko-bałtycko-adriatyckim. Należy doprowadzić do utworzenia nowej granicy geopolitycznej w Europie, oddzielającej strefę wpływów Rosji i Niemiec⁶. Wymaga to partnerskich i dobrosąsiedzkich stosunków miedzy tymi dwoma wielkimi państwami i narodami.

Politycy pokroju Żyrynowskiego czy Dugina są przeświadczeni, że trzeba maksymalnie zainteresować tym potencjalnym sojuszem nacjonalistyczne kręgi

---

⁴ Przy rozpatrywaniu dorobku publikacyjnego pominięto w książce Bäckera interesujący esej Żyrynowskiego o podstawach i rozumieniu geopolityki. Ukazał się on w ramach niszowego wydawnictwa w Pskowie a następnie został zamieszczony w antologii światowej myśli geopolitycznej wydanej w Moskwie (*Gieopolitika* 2006 s.923 – 934).

⁵ Opracowań na temat koncepcji prezentowanych przez Dugina jest w literaturze polskiej wiele. Miedzy innymi obszerny artykuł o dorobku pisarskim Dugina napisał autor niniejszego tekstu (Eberhardt 2010), który był kontynuacją artykułu o twórcach rosyjskiej geopolityki oraz historii rosyjskiego eurazjatyizmu (Eberhardt 2006 , 2005).

⁶ Autorzy rosyjscy o tym nie wspominają, ale nasuwa się analogia do paktu zawartego miedzy Ribbentropem a Mołotowem. Nie są jednak w stanie zrozumieć, że świat jest już inny niż w 1939 r.

niemieckie. W tym celu należy im ofiarować odpowiednią rekompensatę na wschodzie kosztem Polski, która powinna być niewielka i posiadać satelicki status wobec Niemiec. Tego typu dywagacje przypominające wypowiedzi Mołotowa z października 1939 r. można zaliczyć do folkloru politycznego, ale niestety ukazują się na łamach czasopism rosyjskich. Nie można ich bagatelizować, gdyż są przedstawiane nie anonimowo lecz przez polityków zajmujących eksponowane stanowiska w rosyjskim aparacie władzy. W dodatku w kraju gdzie reminiscencje imperialne są atrakcyjne a współpraca rosyjsko-niemiecka ma swoje historyczne tradycje. Oddziałują na społeczeństwo, które nie jest w stanie w pełni zrozumieć ich awanturnictwa i absurdalności.

Wśród badaczy rosyjskich preferujących przyszły geopolityczny sojusz rosyjsko-niemiecki znajduje się od wielu lat Żyrinowski. Wypowiadał się na ten temat wielokrotnie przed dziennikarzami zagranicznymi. Najbardziej spektakularnym efektem tego stanowiska była mapa wykreślona przez niego i przekazana osobiście dyplomacie szwedzkiemu do dowolnego wykorzystania. Trafiała ona później do Francji. Mapa ta ukazała się drukiem już stosunkowo dawno, gdyż opublikowano ją 29 stycznia 1994 r. na łamach paryskiego pisma „Le Monde”. Wzbudziła wówczas krótkotrwały rozgłos i liczne rozbieżne komentarze. W późniejszym czasie jej wymowa geopolityczna uległa stopniowemu zatarciu. Pomimo, że dotyczyła w dużym stopniu Polski nie wzbudziła zainteresowania wśród polskich publicystów i badaczy zajmujących się stosunkami polsko – rosyjskimi. Przyjęto, że jest to bulwersujący wyczyn jednostkowy za którym nie kryją się poważniejsze siły polityczne⁷.

Gdyby twórca mapy nie był wiceprzewodniczącym rosyjskiej Dumy sprawa nie byłaby godna uwagi. Jest jednak Żyrinowski ze względu na pełnioną funkcję jedną z najważniejszych osobistości politycznych współczesnej Rosji. Z tego powodu jestem przekonany, że mapy tej nie można ignorować. Pomimo jej kuriozalnego charakteru odzwierciedla ona sposób myślenia i poglądy licznej rzeszy geopolityków rosyjskich. Należy jednak z uznaniem wspomnieć, że była również niezmiernie krytycznie oceniona przez bardziej światłych geografów i demografów rosyjskich. Na przykład umieszczono tę mapę w znanej monografii autorstwa Anatola Wiszniewskiego (1996 s. 398). Poddano ją miazdzącej krytyce jako przejaw nieodpowiedzialności i nawiązywania do najbardziej niechlubnych tradycji ekspansjonizmu rosyjskiego. Potraktowano ją jako wyrazisty objaw t.zw. trzeciego

---

⁷ Przepuszczam, że jej reprodukcja nie ukazała się na łamach prasy polskiej, gdyż pomimo poszukiwań jej nie odnalazłem.

rosyjskiego imperializmu (po carskim i sowieckim). Autor wspomnianej rosyjskiej publikacji twierdził ,że nie można lekceważyć tego typu stanowiska prezentowanego przez oficjalnego przedstawiciela rosyjskiego parlamentu na forum zagranicznym. Zwłaszcza , że opinia ta została ujawniona w formie kartograficznej i uwiarygodniona własnoręcznym podpisem Żyrinowskiego.

Zamieszczona w niniejszym tekście reprodukcja oryginalnej mapy jest na tyle wyraźna a przy tym schematyczna, że nie wymaga obszernego wyjaśnienia. Może być prezentowana w podręcznikach geopolitycznych jako przykład groźnej tendencyjnej manipulacji kartograficznej i nawiązywania do zaborczych mrzonek przy tworzeniu abstrakcyjnych idei geopolitycznych nawiązujących do przeszłości. Jej walory poznawcze są niewielkie, ale w rozwoju myśli geopolitycznej może być odnotowana jako przykład kreowania w formie graficznej agresywnej wizji imperialnej i braku poszanowania zasad istniejącego prawa międzynarodowego. Nie ważne, że nawet częściowe możliwości realizacji tej koncepcji są nieprawdopodobne. Chodzi bowiem bardziej o jej złowrogą wymowę symboliczną, niż o jej sens polityczny, który w zasadzie dyskwalifikuje Żyrinowskiego jako czołowego przedstawiciela rosyjskiej elity przywódczej i naukowej. Tego typu ekspansywne koncepcje były kreowane zazwyczaj w systemach dyktatorskich, przy konstruowaniu scenariuszy przyszłych wojen i podziałów zdobyczy terytorialnych.

Mapa autorstwa Żyrinowskiego obejmują część kontynentu europejskiego. Na południu obejmuje Włochy i Grecję, na północy skrawki półwyspu skandynawskiego. Natomiast na wschodzie mapa zawiera dużą część Ukrainy i Białoruś, zaś na zachodzie zasadniczą część Niemiec. Można przyjąć, że obiektem analizy jest terytorium położone między Bałtykiem, Morzem Czarnym i Adriatykiem. Na mapie tej zakreślono zgeneralizowanymi liniami przyszłe granice polityczne państw. Tego rodzaju rozbiorowe rozgraniczenie przechodzi przez centralną Polskę między Zatoką Gdańską a Karpatami. Cała zachodnia część Polski t.zn. Pomorze, Wielkopolska i Śląsk zostają przyłączone do Niemiec. Do przyszłej Rzeszy Niemieckiej Żyrinowski włącza Austrię, Republikę Czeską i Słowenię. Jest tak dobrotliwy dla Niemiec, że przekazuje temu państwu obwód kaliningradzki, czyli północną część byłych Prus Wschodnich. Do szczątkowej Polski dodaje obwód lwowski . Przesuwa więc Żyrinowski granice Niemiec daleko na wschód i południe. Proponowana granica wschodnia Niemiec jest bardziej korzystna dla tego państwa, niż ta która była w 1914 roku. Proponuje podobną ekspansję terytorialną Rosji, tyle że na zachód. Do imperium rosyjskiego ma powrócić Ukraina, Białoruś,

Mołdawia, Litwa, Łotwa i wschodnia Estonia. Nie jest w pełni zdecydowany co do przyszłości zachodniej Estonii oraz Słowacji, którą ostatecznie przyłącza do Rosji. Przyszłe państwo węgierskie zostaje powiększone o Siedmiogród. Zmniejszona Rumunia traci ponadto na rzecz Bułgarii południową Wołoszczyznę. Zakłada, że Bułgaria będzie lojalna wobec Rosji, gdyż uzyskuje od Żyrinowskiego w podarunku całą Macedonie, dostęp do Morza Egejskiego i południową granicę przesuniętą do Bosforu i Dardaneli. Obszar byłej Jugosławii ma być objęty kuratelą ze strony Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Nie są ważne na tej szokującej mapie poszczególne rozgraniczenia. Były one przypuszczalnie wykreślone w pośpiechu, bez specjalnego zastanowienia się i wchodzenia w niuanse polityczne czy topograficzne. Można stwierdzić rozpatrując poszczególne linie graniczne, że Żyrinowski ujawnił ignorancję geograficzną. Przebieg zarysowanych granic jest zazwyczaj przypadkowy i trudno określić jakiegokolwiek zasady delimitacyjne jakimi kierował się pomysłodawca. Przypuszczalnie sugerował się bardziej przesłankami historycznymi niż etnicznymi. Natomiast intencje generalne są klarowne i nie budzą żadnych wątpliwości. Chodziło mu o podzielenie całego rozpatrywanego terytorium na dwie strefy polityczne. Zachodnia część środkowej Europy ma być podporządkowana Niemcom, zaś wschodnia Rosji. Aby zachęcić Niemcy do tego aliansu jest nawet gotowy jak podkreślono zrezygnować z rosyjskiego obwodu kaliningradzkiego. Podobne propozycje były składane przez innych geopolityków rosyjskich, w tym Dugina (Eberhardt 2010 s. 232). Dla Polaków, których kraj był kilkakrotnie dzielony takie koncepcje rozbiorowe zawsze są niepokojące i złowieszcze, bez względu czy są formułowane w Niemczech czy w Rosji. Należy o nich informować i dyskredytować ich autorów. Adresatem, do którego kierowany był ten projekt, były Niemcy. Można sądzić, że Żyrinowski oczekiwał pozytywnego oddźwięku ze strony ekstremalnych ugrupowań niemieckich. Spotkał się jednak z całkowitym brakiem zainteresowania. Pomysłodawca i jego pomysł został uznany za tak anachroniczny w swym wymiarze ideowym i nie dopasowany do współczesnych realiów europejskich, że nawet go nie rozpatrywano. Projektodawca też nie gwarantował wiarygodności.

**Ryc. 1. Mapa polityczna przyszłej Europy Środkowej
wg Władimira Żyrinowskiego**

Źródło: „Le Monde” – 29 stycznia 1994, Annatolij Wiszniewskij – Sierp i Ruśl. Konserwatywna modernizacja w SSSR. OGI. Moskwa 1998 s. 398.

Przypuszczalnie stanowiło to duży zawód dla Żyrinowskiego, który oczekiwał, że zbulwersuje media a następnie opinie publiczną i rozpocznie się debata o potrzebie ewentualnych zmian geopolitycznych w Europie. Na szczęście tak się nie stało a sama propozycja Żyrinowskiego jest mało ważnym politycznie, ale nadzwyczaj interesującym dokumentem dla badaczy zajmujących się różnorodnymi

koncepcjami czy wizjami geopolitycznymi. Pokazała równocześnie, że w Rosji istnieje pokaźna i wpływowa grupa działaczy politycznych, którzy nie pogodzili się z upadkiem imperium sowieckiego i tworzą stale różnorodne scenariusze przyszłych zmian terytorialnych w Europie i odzyskania utraconych krajów i prowincji. Zdając sobie sprawę ze swych ograniczonych możliwości, ciągle liczą na wykorzystanie rewizjonizmu i rewanżyzmu niemieckiego.

BIBLIOGRAFIA

1. Bäcker R., Rosyjskie myślenie polityczne za czasów prezydenta Putina. Toruń 2007
2. Dergaczew W., Geopolitika. Moskwa 2004
3. Dugin A., Osnovy geopolityki. Geopoliticeskoje buduszczeje Rossii. Moskwa 1999
4. Eberhardt P., Rosyjski eurazjatyzm i jego konsekwencje geopolityczne. Przegląd Geograficzny T.77 z. 2 s.171 – 192. Warszawa 2005
5. Eberhardt P., Koncepcje geopolityczne Aleksandra Dugina [w:] Przegląd geograficzny T.82 z.2 s.221 -240. Warszawa 2010
6. Eberhardt P., Prekursorzy i twórcy rosyjskiej geopolityki [w:] Przegląd Geograficzny T. 78 z.4 s. 455-472. Warszawa 2006
7. Geopolitika. Antologija. red. N. Aszenkamp, S. Pogorielskaja. Moskwa 2006
8. Geopolitika., red. W. Michajłow. Moskwa 2007
9. Potulski J., Współczesne kierunki rosyjskiej myśli geopolitycznej. Gdańsk 2010
10. Wiszniewskij A., Sierp i rubl. Konserwatiwnaja modernizacija w SSSR. Moskwa 1998
11. Żyrynowskij W., Poslednij brodok na jug. Moskwa 1993
12. Żyrynowskij W., Poslidnij udar po Rossiii. Moskwa 1995
13. Żyrynowskij W., Oczerki po geopolitike. Pskow 1997
14. Żyrynowskij W., Geopolitika i russkij wapros. Moskwa 1998
15. Żyrynowskij W., Nasze ponimanije geopolitiki [w:] Geopolitika. Antologija. red N. Aszkenkamf, S. Pogorielskaja. s. 923-934. Moskwa 2006
16. Żyrynowskij W., Rossija – i dlja russkich toże. Moskwa 2011
17. Żyrynowskij W., Wasieckij N., Socjologija mirowoj politiki. Moskwa 2012

SUMMARY

Political Map of Future Central Europe according to Vladimir Zhirinovskij

Article analysis a map of Central and Eastern Europe by Vladimir Zhirinovskij, which was published on January 29, 1994 in “Le Monde”. It covers part of the European continent. In the south, covers Italy and as Greece, north of the

Scandinavian peninsula scraps. In contrast, in the East map contains a large part of Ukraine and Belarus, while in the West the essential part of Germany. It can be assumed that the object of analysis is the territory situated between the Baltic, the Black Sea and the Adriatic. On this map are defined lines of future political boundaries of states. This type of partitioning demarcation passes through central Poland between the Gulf of Gdansk and the Carpathians. The whole western part of the Poland, essentially Pomerania, Greater Poland and Silesia are connected to Germany. To the “future German Reich” Zhirinovskiy adds Austria, the Czech Republic and Slovenia. Despite its bizarre nature, it reflects the way of thinking and ideas to a wide range of Russian geopoliticians. It should be mentioned that it was also extremely critically assessed by a more enlightened geographers and demographers Russian. But at the same time showed that in Russia there is a substantial and influential group of political activists, who have not come to terms with the collapse of the Soviet empire and create a permanently different scenarios for the future of territorial changes in Europe and to recover the lost country and province. Aware of his limited opportunities, are still counting on the use of German revisionism.

Key words: Russia, Central Europe, Vladimir Zhirinovskiy, political map.

